Ilmiy tadqiqotlar va ularning yechimlari jurnali
Aoka guvohnoma № 323759 ISSN: 3060-4818

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA FOLKLOR ASARLARINI O‘QITISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI

Aytmuratova Elvira Ersultanovna
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
“Umumiy pedagogika” kafedrasi tayanch doktoranti
e.aytmuratova@cspu.uz
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20259570

Annotatsiya : Ushbu maqolada boshlang‘ich sinflarda folklor asarlarini o‘qitishning zamonaviy tendensiyalari, pedagogik yondashuvlari va samarali metodlari tahlil qilinadi. Shuningdek, xalq og‘zaki ijodining o‘quvchilar tafakkuri, ma’naviyati va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdagi o‘rni yoritilgan. Interfaol metodlar, kompetensiyaviy yondashuv va innovatsion texnologiyalar asosida folklor asarlarini o‘qitishning samarali yo‘llari ko‘rsatib berilgan.

Kalit so‘zlar: folklor, boshlang‘ich ta’lim, pedagogik texnologiya, kompetensiya, interfaol metod, milliy qadriyatlar, ijodiy fikrlash.

Annotation : This article annotation modern trends in teaching folklore works in primary education. It highlights the pedagogical approaches and effective teaching methods that enhance students’ thinking, creativity, and moral values through folklore. The study also emphasizes the importance of interactive methods, competence-based approaches, and innovative technologies in improving the teaching process.

Keywords: folklore, primary education, pedagogical technology, competence, interactive methods, national values, creative thinking.

Аннотация: В данной статье рассматриваются современные тенденции преподавания фольклорных произведений в начальной школе. Анализируются педагогические подходы и эффективные методы обучения, направленные на развитие мышления, творчества и духовных ценностей учащихся. Особое внимание уделяется интерактивным методам, компетентностному подходу и инновационным технологиям.

Ключевые слова: фольклор, начальное образование, педагогическая технология, компетенция, интерактивные методы, национальные ценности, творческое мышление.

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, boshlang‘ich sinflarda folklor asarlarini o‘qitish alohida ahamiyat kasb etadi. Folklor asarlari orqali o‘quvchilarda nafaqat bilim, balki ma’naviy-axloqiy sifatlar ham shakllanadi.

Asosiy qism

1. Folklor asarlarini o‘qitishning pedagogik ahamiyati

Folklor — xalqning tarixiy xotirasi, ma’naviy boyligi va madaniy merosining ajralmas qismi hisoblanadi. Uni boshlang‘ich ta’lim jarayoniga kiritish orqali o‘quvchilarda nafaqat nazariy bilimlar, balki hayotiy ko‘nikmalar ham shakllanadi. Folklor asarlari bolalarning dunyoqarashini kengaytirib, ularni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Shuningdek, folklor orqali o‘quvchilar xalqning urf-odatlari, an’analari va axloqiy me’yorlari bilan tanishadilar. Bu esa ularning shaxs sifatida shakllanishida muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Folklor asarlarini o‘qitish orqali o‘quvchilarda:

milliy ong va tafakkur shakllanadi;

nutq madaniyati va so‘z boyligi rivojlanadi;

ijodiy va mustaqil fikrlash qobiliyati kuchayadi;

axloqiy fazilatlar (halollik, mehr-oqibat, vatanparvarlik) shakllanadi;

tinglash va tushunish kompetensiyasi rivojlanadi.

2. Zamonaviy tendensiyalar

Hozirgi davrda folklor asarlarini o‘qitish jarayoni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etilmoqda. Ta’lim tizimidagi yangilanishlar ushbu yo‘nalishda ham o‘z aksini topmoqda.

Quyidagi tendensiyalar ayniqsa muhim hisoblanadi:

kompetensiyaviy yondashuv – o‘quvchilarning bilimlarini real hayotda qo‘llay olish ko‘nikmasini rivojlantirish;

interfaol metodlar – o‘quvchini dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish (“Aqliy hujum”, “Klaster”, “Rol o‘ynash”, “Debat”);

raqamli texnologiyalar – мультимедиа, video ertaklar, audio yozuvlar va prezentatsiyalardan foydalanish;

integrativ yondashuv – folklorni boshqa fanlar bilan uyg‘un holda o‘qitish (ona tili, o‘qish, tarbiya darslari bilan bog‘lash).

Bunday yondashuvlar darsni qiziqarli va samarali tashkil etishga, o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlashga xizmat qiladi.

3. O‘qitish metodlari

Boshlang‘ich sinflarda folklor asarlarini o‘qitishda turli metodlardan foydalanish yuqori natija beradi. Bu metodlar o‘quvchilarning yosh xususiyatlariga mos bo‘lishi bilan birga, ularni faol fikrlashga undashi kerak.

Samarali metodlar quyidagilar:

ertaklarni sahnalashtirish – o‘quvchilarning ijodkorligini va nutq faolligini oshiradi;

topishmoqlar bilan ishlash – mantiqiy va tezkor fikrlashni rivojlantiradi;

maqollar tahlili – hayotiy xulosalar chiqarish va axloqiy tarbiya beradi;

didaktik o‘yinlar – o‘quv jarayonini qiziqarli qiladi;

guruhli va juftlikda ishlash – hamkorlik ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Bu metodlar orqali o‘quvchilar darsda faol qatnashadi va bilimlarni oson o‘zlashtiradi.

4. Muammolar va yechimlar

Amaliyotda folklor asarlarini o‘qitishda ayrim muammolar uchrab turadi:

o‘quvchilarning folklor materiallariga qiziqishi yetarli emasligi;

metodik qo‘llanmalar va zamonaviy resurslarning kamligi;

raqamli texnologiyalardan yetarli darajada foydalanilmasligi;

ayrim o‘qituvchilarda innovatsion metodlar bo‘yicha tajriba yetishmasligi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi yechimlar taklif etiladi:

darslarda innovatsion va interfaol metodlarni keng qo‘llash;

multimedia va raqamli resurslardan samarali foydalanish;

o‘qituvchilarning malakasini oshirish va treninglar tashkil etish;

folklor materiallarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish.

Xulosa

Boshlang‘ich sinflarda folklor asarlarini o‘qitish yosh avlodni ma’naviy barkamol etib tarbiyalashda muhim vosita hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish orqali bu jarayon samaradorligini oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G‘ulomova S. Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018. – 256 b.
2. Matchanov A. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2020. – 312 b.
3. Yo‘ldoshev J. Ta’lim metodlari va texnologiyalari. – Toshkent, 2019. – 280 b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Davlat ta’lim standarti. – Toshkent, 2021. – 120 b.
5. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008. – 176 b.